

Maarit Jaakkola

Mission: Norden

Några exempel på att hitta den nordiska vinkeln och kommunicera dess relevans i dagens värld

Samtidigt som det finns glänsande visioner för det officiella nordiska samarbetet är intresset för nordisk samverkan under press. I en alltmer globaliserad värld söker sig många till bredare internationella sammanhang med engelska som lingua franca. Bland de aktörer som arbetar i och med det nordiska området på gräsrotsnivå finns det således ett stort behov av att påpeka relevansen av det nordiska idag. Hur hittar och skapar man den ”nordiska vinkeln”? Vi frågade några i olika sektorer relaterade till medier och kommunikation: ett utbildningscenter för yrkesverksamma journalister, den nationella svenska föreningen som ingår i Nordens förbund, en nybildad sammanslutning av unga medieprofessionella, Nordiska ministerrådets baltiska kontor i Lettland och det nordiska centret för forskning och utbildning i Shanghai.

Aarhuskursen – journalistisk fortbildning för att åter sätta Norden på agendan

Nordisk Journalistcenter (NJC) är en organisation för fortbildning av yrkesverksamma journalister, finansierad av Nordiska ministerrådet. NJC arbetar genom att anordna kurser, seminarier och andra kompetensfrämjande aktiviteter. Målet är att skapa och upprätthålla intresse för medier och journalistik. Centret är kanske mest känt för den årliga journalistkursen som kallas för ”Aarhuskursen”.

John Frølich, Nordisk Journalistcenter (NJC):

Vilka är ni på Nordisk Journalistcenter? Historiskt sett, hur har ni blivit till och vuxit fram till dagens organisation?

Det vi i dag kender som Nordisk Journalistcenter eller NJC så dagens lys i 1957. Under navnet Nordisk Journalistkursus var det en nordisk pendant till det efterhanden ti år gamle og velfungerende Journalistkursus ved Aarhus Universitet. Forud var gået en beslutning i Nordisk Råd den sidste dag i januar 1956.

Ideen om en fælles nordisk journalistuddannelse var lanceret to år forinden af en svensk rigsdagsmand. Allerede her var Aarhus

på tale som hjemsted for det nye initiativ – for som rigsdagsmanden, Sven Emanuel Ohlson, sagde: ”Den utvidgede samnordiske journalistutbildningen skulle förläggas till Aarhus Universitet. Aarhus är nämligen pionjär på området i Norden”.

Pressens organisationer og interessenter i Sverige, Norge, Finland og Island blev inddraget fra den spæde begyndelse. Indstillingen fra Nordisk Råds Kulturudvalg var, at den fælles nordiske journalistuddannelse skulle være en videreuddannelse – altså ikke en grunduddannelse – og den skulle være af mindst tre måneders varighed. Praktisk erfaring med journalistik skulle være adgangskrav.

Første undervisningsdag var 1. februar

1958. Hovedaktiviteten var et årligt, tre måneders langt efterårskursus for journalister. Heraf navnet. Nordisk Journalistkursus blev hurtigt i folkemunde til Aarhuskurset. Målet var, at styrke journalistikken, at styrke nordisk samhørighed og knytte bånd mellem de nordiske lande.

Nordisk Journalistkursus havde fra begyndelsen til huse i nyopførte bygninger i Vennelystparken i Aarhus. Her boede kursisterne på Journalistkollegiet, her blev de undervist og her delte de to institutioner ikke blot dørmåtte og møbler, men også ledelse.

Mange år senere, i 2010, da Nordisk Journalistkursus for længst var blevet til Nordisk Journalistcenter, besluttede pressens organisationer at sælge bygningerne i Vennelystparken. NJC rykkede op til Danmarks Medie- og Journalisthøjskole (DMJX) på Olof Palmes Allé, hvor centeret i dag nyder godt af et frugtbart samarbejde med DMJX.

Der går en lige linje fra 1957 og til i dag, hvor Aarhuskurset stadig eksisterer som en nøgleaktivitet. Men det er kortere nu, og det har fået selskab af mange andre aktiviteter – seminarer, workshops, master classes, konferencer fra Nuuk til Murmansk. NJC har nu aktiviteter i såvel Norden som Nordvestrusland og Baltikum.

Men det har altid handlet om det samme: Mødet og de vigtige, faglige diskussioner mellem journalistkolleger og redaktører i Norden. NJC har stået for netværk og videndeling fra før disse ord blev en del af vores sprog. Det er netværk, som holdes i hævd og beviser deres værdi selv mange år efter.

Vilken betydelse har det nordiska samarbetet för er?

Nordisk samarbejde er altafgørende for os og kernen i alle aktiviteter. De fælles nordiske kulturgrundlag og værdier, for eksempel det, at alle de nordiske lande har en stærk public service sektor, udgør platformen for arbejdet. Det gælder også NJC's aktiviteter i Nordvestrusland og i Baltikum. Her handler det om, at vi gennem disse aktiviteter formidler samarbejde mellem Norden og Rusland, eller mellem Norden og Baltikum. For eksempel

bidrager vi med best practice fra Norden til mediehus og journalister i Baltikum.

Når Aarhuskurset tilbringer en uge i Bruxelles, så handler det også om nordisk samarbejde. Vi besøger det nye fællesnordiske kontor i Bruxelles. Vi udfordrer de tre nordiske kommissærer, møder nordiske medlemmer af Europa Parlamentet og diskuterer dækningen af EU med nordiske korrespondenter.

Kan du nämna några konkreta exempel på de nordiska samarbeten?

Et eksempel er journalistiske netværk i Norden. Aarhuskurset har skabt snevejs af værdifulde nordiske netværksgrupper, der stadig mødes til årlige træf og som ved, at der er hjælp at hente fra journalistkolleger i nabolandet, når historien kræver det. Cirka 20 grupper holder kontakt, diskuterer journalistiske udfordringer og samles til reunion i forskellige byer i Norden.

Et andet eksempel er samarbejdet med Barents Press International, et netværk af journalister i Sverige, Norge, Rusland og Finland. Samarbejdet indebærer kurser, konferencer og master classes.

Desuden findes der et nordisk projekt ”Russia in the News Media”, som analyserer dækningen af Rusland i svenske, norske, finske og danske medier.

Vad bidrar det “nordiska” till journalisternas aktiviteter? Vad er, med andra ord, dess mervärde?

Det nordiske bidrager til en udvidelse af perspektivet og en videndeling, der kan sætte nationale historier i relief og dyrke den nordiske dimension i medie- og samfundsdebatten.

I en tid, hvor både det nordiske, journalistikken og naboskabet i regionen sættes under kritisk debat, er der et påtrængende behov for en perspektivudvidelse og en ny nordisk oplysningstid. Det er store ord, men en voksende antiintellektualisme og en voldsom mediekritik synes at skabe nye skillelinjer mellem landene, også internt i landene.

Her kan journalister få merværdi ved at hente viden, og samarbejde med nordiske kolleger om konkrete projekter. Det er ker-

nen i det, vi kalder ”Nordisk nytteværdi for journalister”.

Hur syns den nordiska vinkeln i dagens medier och journalistik?

Undersøgelser har vist, at de nordiske historier i medierne er svundet voldsomt ind. Ikke alene viser det sig i fraværet af gensidige korrespondenter i landene, det ses også i, at det nordiske perspektiv eller den nordiske vinkel stort set er forvundet fra dækningen.

Tidligere så vi, at de nordiske svar på fælles problemer var en helt normal perspektivering ved dækningen af ny lovgivning. Nu er Norden forsvundet, bortset fra når det gælder skandaler og immigrationshistorier.

Sigende er det måske, at de to største nordiske historier de sidste 10 år var Anders Behring Breivik i Norge og Peter Madsen-sagen i Danmark.

NJC vil arbejde for, at Norden kommer tilbage i medierne. NJC vil hjælpe journalister med nordisk ”crossborder journalism”. Et godt eksempel er hvordan to deltagere fra Aarhus-kurset 2017 fortsatte deres samarbejde. Finske Ann-Charlotte Åkerholm fra Yle’s samfundsredaktion og svenske Peter Nässén, program-

leder på SVT, besluttede efter kurset at indlede et journalistisk crossborder-samarbejde, der resulterede i stribevis af artikler, TV- og radioindslag om problemerne for togtrafikken i de nordlige regioner i Sverige og Finland (se <https://njc.dk/nordisk-journalistsamarbejde-fik-svensk-regering-til-at-rette-ind/>).

Et andet godt eksempel var Panama Papers-historien, der i 2016 fældede den islandske statsminister Sigmundur Davíð Gunnlaugsson. En historie, der ikke var blevet til uden et tæt samarbejdet mellem SVT’s *Uppdrag granskning* og den islandske journalist Jóhannes Kr. Kristjánsson.

At interessen for det nordiske er til stede, så vi for nylig, hvor det svenske valg var genstand for en helt usædvanlig interesse i danske medier. Gennem flere uger var valgkampen et tema i flere af de store landsaviser, dækningen var bredere end normalt, og antallet af danske journalister, der tog til Sverige på valgdagen, var rekordstort.

På valgdagen ryddede DR2 og TV 2 News fladerne, og Radio24syv sendte mandag hele morgenholdet til Malmø for at rapportere om det svenske valg.

Der er lys forude.

Nordiska föreningar främjar möten mellan olika nordiska språkgrupper

I varje nordiskt land finns en ideell förening som arbetar för att öka kunskap om Norden. I Sverige heter den Föreningen Norden, i Danmark och Norge Foreningen Norden, i Finland Pohjola-Norden och på Island Norræna félagið. Alla dessa ingår i paraplyorganisationen Nordens Förbund. I Sverige arbetar Föreningen Norden för demokratiutveckling och delaktighet genom att rikta sig mot grupper som har svårt att etablera sig i det svenska eller nordiska samhället.

Bo Andersson, general-sekreterare för Föreningen Norden i Sverige:

Vilka är ni? Varför har föreningen grundats och hur har ni vuxit fram till dagens organisation?

Föreningen Norden är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening med många

medlemsorganisationer och partners. På alla nivåer och i flera olika sektorer. Vi har flera typer av medlemskap. I lokala nordenavdelningar finns personliga medlemmar. Även juridiska personer som skolor, bibliotek, förbund och företag är medlemmar.

Föreningen Norden bildades 1919 i tre länder samtidigt: Sverige, Norge och Danmark. Det fanns flera skäl, varav två starka var dels

ambitionen att verka för ett öppet, samarbetsande och enigt Norden, dels ett mer praktiskt, att stödja det ekonomiska utbytet, utvecklingen och det regionala försörjningsarbete som växt fram under kriget.

Redan från början var arbetet inriktat på stödja samarbetet inåt och utåt Norden. Grundare kom från riksdagspartierna, ämbetsmän, kommuner, universitet, näringsliv och föreningsliv.

Föreningen började arbeta med samhällsfrågor, särskilt ekonomi, arbetsmarknad, utbildning och socialpolitik. Men också klassisk upplysning, folkbildning, föreningsutveckling och att få in Norden som ämne i den offentliga utbildningen, i läromedel med mera.

Föreningen gick från en liten aktiv krets 1919 till att i Sverige, på mitten av 1990-talet, omfatta 36 000 personliga medlemmar, i cirka 180 lokala nordenavdelningar och 125 nationella samverkande medlemmar. Skolor var ungefär 700 och bibliotek 250. Efter EU-inträdet och en profilering att fokusera på kultur, skolor, bibliotek och klassiskt vänortsutbyte förlorade föreningen snabbt medlemmar.

Från år 2010 har föreningen ett nytt principprogram, och från 2012 arbetar föreningen med den ursprungliga uppgiften att öka samarbetet inåt och utåt Norden. Fokus ligger på samhällsutveckling som helhet, på alla nivåer.

Digitalisering är en väsentlig del i arbetet. Kultur och språkförståelse är fortsatt en mycket viktig del, men arbetet omfattar också sådant som ekonomi, goda sociala relationer över gränserna, arbetsmarknad, utbildning, rörlighet, teknisk-ekonomisk utveckling som nordisk infrastruktur samt innovationer för att möta dagens utmaning om bland annat demokrati, integration och hållbar utveckling.

Det har medfört att antalet nationella medlemmar och partners, och även medlemsantalet lokalt, har stabiliserats och till och med ökar på många håll.

Världsläget, den europeiska situationen, oro för demokratins utveckling och för utvecklingen av internationellt tillika nordiskt samarbete gör att fler ser Norden som en mötesplats och plattform för sina intressen och aktiviteter. Det är därför föreningen finns.

Hur många medlemmar har ni i nuläget?

Hur kan ni beskriva er medlemsprofil?

Föreningen har 9200 enskilda medlemmar samt totalt 450 skolor, bibliotek och organisationer.

Föreningen Norden i Sverige har medlemmar från alla de nordiska länderna, mest från Finland som en följd av dels kriget och dels arbetskraftsinvandringen. Fler utomnordiskt födda blir medlemmar, från olika länder. Det följer ungefär hur det sett ut sedan 1950-talet. Men flest nordiska medlemmar är de med släkt eller födelseland i någon av de nordiska länderna. Föreningen är öppen för alla som delar föreningens ändamål och syfte.

Föreningen fyller 100 år nästa år, och då riktar vi in oss på framtidsfrågor, särskilt hållbar utveckling. Vad är mer naturligt än att i samband med det rikta in sig mot barn och ungdom, skolor och familjer och engagera far- och morföräldrar i det arbetet.

Hållbar utveckling omfattar samhällsutvecklingen som helhet och det passar föreningen bra med tanke på att 100-årsfirandet samtidigt är en kick-off i framtidsarbetet. I frågor om hela samhällsutvecklingen eller inom ett särskilt område satsar föreningen på att stärka utveckla demokratin och få till stånd flera demokratiska mötesplatser. Det är på dem olika sakfrågor kan studeras, samtalas om och lösningar utvecklas. En metod för lokal och regional utveckling är alldeles ny och lanserad under hösten 2018.

Det är viktigt med det folkliga deltagandet i den representativa demokratin och självstyrelsen i kommuner och föreningar. Det är också viktigt med förmågan att lyssna, kommunicera och förhandla samt komma överens också i frågor där oenighet finns. Det är en av traditionerna sett till hela världen som bidragit till att fred varit faktum mellan de nordiska länderna i över 200 år.

Vilket förhållande har ni till Nordiska ministerrådet och det officiella nordiska samarbetet?

Föreningen Norden i Sverige samarbetar med andra systerorganisationer i föreningarna Nordens Förbund. Styrelse för den verk-

samheten är ordförande i respektive land. De har ett samnordiskt kansli till sitt förfogande. Föreningarna Nordens förbund har ett bra samarbete med det officiella nordiska samarbetet. Exempel på det är Norden i skolan som omfattar läromedel och tips, vänklasser och lärarkontakter, Nordjobb som omfattar sommarjobb, bostad och fritid, samt lite språkförståelse samt Nordiska nätverk som är en service att kunna finna andra organisationer men också kunna sända in kritik eller förslag till det officiella nordiska samarbetet. Mer information om dessa verksamheter finns på www.nordiskanatverk.org.

Inom respektive land bedrivs samarbete med olika departement och myndigheter, samt kommuner och regioner eller landsting. Vänortsarbetet är en del av det, och nu sker en utveckling av det klassiska vänortsarbetet mot att också arbeta med sakfrågor över gränserna – alla nivåer, alla sektorer. I det arbetet är föreningen Norden praktiska ansvariga för vissa utvecklingsstöd i både Norden och Östergötensregionen.

Berätta om er verksamhet.

Föreningen publicerar tidskriften *Nordens tidning* och böcker. På vår hemsida samlar vi informationsmaterial. Vi tar hand om event och arrangemang – allt från regeringsuppdrag som Nordkallottenkonferensen till kampanjer, resor, seminarier och medlemmöten.

Vi har skickat även ut ett nyhetsbrev för skolor och bibliotek. Nyhetsbrevet kommer ut fyra gånger per år och vänder sig till alla som intresserar sig för frågor som rör utbildning, skol- och biblioteksverksamhet.

Inom verksamheterna byggs olika intressentnätverk, som inom utbildning och inom demokratiutveckling. Föreningen stödjer medlemmar och intressenter att precisera krav och önskemål. Föreningen hjälper till att bilda föreningar, nätverk, grupper och projekt.

Hur ser denna verksamhet ut konkret? Till exempel, vilka projekt har ni igång för tillfället?

Föreningen Norden är öppen för alla som delar ändamål och syfte, föreningen samverkar med alla som vill denna sak. Föreningen ska främja samarbete, inåt och utåt Norden.

Några exempel där föreningen medverkar i lite mer konkreta projekt är: I arbetet med NEET:s (inte i arbete, utbildning, praktik; från det engelska uttrycket “not in employment, education or training”) möter vi många frågor om delaktighet eller brist på delaktighet. I arbetet med “Vägen in” (med Borlänge kommun, Rädda Barnen och Individuell Människohjälp) möter vi stora behov av att känna sig som en del av samhället och att etablera sig i det svenska, men likadant också i andra nordiska länder.

I möten med olika språkgrupper vill vi använda Nordisk språkdeklaration som grund, all tillgänglig teknik och alla nya metoder som visat sig fungera för att skapa ökad samhörighet “mellan folk i Norden” – som man sa förr – vilket idag omfattar så många fler. Det finns ca. 300 språkgrupper i Norden i vår tid. Vilken tillgång!

Nordisk språkdeklaration

Nordisk språkdeklaration, *Deklaration om nordisk språkpolitik* (2006), är ett språkpolitiskt program utarbetat av Nordiska språkrådet, en språkpolitisk lednings- och expertgrupp inom Nordiska ministerrådet. Deklarationen har godkänts av samtliga nordiska undervisningsministrar. Den är inte juridiskt bindande men ministrarna har förbundit sig till de långsiktiga mål som presenteras. Målen tillhör frågor om språkförståelse och -kunskap samt parallel-, fler- och mångspråkighet. Länderna rapporterar om uppföljningen av deklARATIONEN vartannat år under Nordiska rådets session. Ladda rapporten ner här:

<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:700895/FULLTEXT01.pdf>

Young journalists, overcome your fear and join the Nordic community!

In 2016, a group of young Nordic journalists wanted to take the future of young media professionals to their own hands. It was then the Nordic Press Association (NPA) was founded. The goal of the NPA is to help people under 30 years of age to gain knowledge and experience of the Nordic region in order to make better media content.

Anna Takala, co-founder of the Nordic Press Association (NPA):

Why did young journalists – or “media makers”, as you call them – feel such a need to get together within the Nordic context?

There were little to no opportunities for young media makers from the Nordic countries to come together for training, intercultural dialogue with their peers from other Nordic countries or for publishing their stories as part of a wider Nordic discussion community. That was one of the main reasons why young media makers from Finland, Denmark and Sweden wanted to establish the Nordic Press Association, NPA. Simply put, it was to give young media makers the opportunity to gain the crucial experience they need in their work by giving them an international media platform that strives to create the best circumstances for young aspiring journalists and to empower them to advocate for their rights.

We also realized that we didn't know that much about each other. It seems in all the countries there are news about Sweden but that's all. Neither had we personal contacts to people in the other Nordic countries. So we wanted to change that and create something that didn't exist before.

In the journalistic work, it's good if you have connections to the neighbouring countries and you can follow what's going on in your neighbourhood. That gives perspective that is crucial to all journalists, not only to journalists covering foreign affairs. Globalization often craves for localization and then it is important to know how the same situation is handled somewhere else. The Nordic wel-

fare state is in the changing process, and when Finland discusses the health care system or employment, the answers are often looked for in the other Nordic countries. If a journalist doesn't know what is going on in the neighbouring countries, it makes it hard to cover even domestic news.

Nordic cooperation is also good for learning languages. Even if there has been a common preference for the official language of NPA being English, some of the unofficial talks are held in Swedish. Many of us have learned a couple of words from another Nordic or Scandinavian language. And, of course, taught his or her own native language to one's international colleagues! This learning and teaching exchange helps the passive understanding of each other's languages, which is, again, important in doing background research for the journalistic stories.

How do you engage young colleagues? What kind of events do you organize?

In 2018, the Nordic Press Association's annual seminar Nordic Youth Media Days was held in Helsinki.

The organizing team, which consisted of about ten young Finnish young journalists, felt that there is a special need for events and training sessions with a Nordic perspective in Finland. In summer 2018 they established the Nordic Press Association Finland. The goal for the Nordic Press Association Finland is to create opportunities for Nordic cooperation especially in Finland.

It's important to have a broad international network but we felt that we need small-scale national events, too. For that purpose the NPA Finland felt like a proper solution.

Based on your experiences, how relevant is the Nordic cooperation to today's young journalists and journalism students? Are they more oriented towards the "international" or "European" cooperation?

Unfortunately, it seems like the orientation is more towards wider international cooperation than Nordic. Still, we have had nice number of applicants to our annual seminars Nordic Youth Media Days and during the seminars many of the participants have come to realize that there are nice people and interesting things happening also closer by. It is also easy to participate in our seminars because they are close.

To put it briefly, it seems that young media makers are not as interested in the Nordics as we think they should be and that is the thing we are trying to change.

Have you experienced any language barriers in the interaction and cooperation? If yes, how are these overcome?

As said, the official language of the Nordic Press Association is English. And that is not only because Finns wanted it that way, but also Swedes, Danes and Norwegians found it difficult to understand each other and wanted English to be the official language.

Most of the Finnish participants and active members know some Swedish but are still afraid to use it. That is why the Nordic Press Association Finland's first event – organized in October – was an evening workshop called "Övervinn din rädsla – gör en intervju på svenska" (Overcome your fear – make an interview in Swedish). During the workshop the participants learned how to do a basic interview in Swedish. Our sparring partners were two Swedish-speaking Members of Parliament, a tv journalist and the director of Amnesty Finland.

How are you planning to tighten the Nordic community and develop the feeling of togetherness in future?

We think the answer is nothing less than cooperation. Being a Nordic citizen and having an interest in Nordic cooperation must become part of one's identity. And the younger you start the better!

For some people it's good to have an existing network they can join when others like to create their opportunities themselves. That is why we in the Nordic Press Association want to offer the both ways: we have a network one can join, but at the same time every young Nordic media maker has the change to make the network look like him- or herself.

Från informations spridning till ömsesidigt erfarenhetsutbyte i Baltikum

Nordiska ministerrådets sekretariat ligger i Köpenhamn, men ministerrådet har representation även i Baltikum. De tre baltiska länderna Estland, Lettland och Litauen inhyser var sitt kontor. Tidigare handlade verksamheten mycket om att sprida kunskap om Norden efter att många generationer hade befunnit sig bakom järnridån. I takt med att de baltiska länderna har utvecklats ekonomiskt har samarbetet blivit jämbördigt och det handlar mera om erfarenhetsutbyte.

Stefan Eriksson, direktör på Nordiska ministerrådets kontor i Riga:

Nordiska ministerrådet är väl presenterat i de nordiska länderna, men vad gör det i

Baltikum? När startades arbetet där och vad är bakgrunden till verksamheten?

Nordiska ministerrådet öppnade sina kontor i Tallinn, Riga och Vilnius 1991, direkt efter dessa länders återupprättade självständighet. Kontorens roll har sedan dess varit att tillsam-

mans med de nordiska ambassaderna verka för att stärka den regionala nordisk-baltiska gemenskapen genom att främja och stödja olika former av samarbete mellan de nordiska och baltiska länderna inom i stort sett alla samhällssektorer.

Vår uppgift är inte att ersätta de enskilda nordiska ländernas verksamhet i Baltikum, utan att komplettera genom att framhäva den regionala nordiska dimensionen, och i förlängningen bidra till att stärka en nordisk-baltisk samhörighet.

Vilka är fördelarna och finns det några utmaningar med nordiskt samarbete i er organisation?

Kontoren i Baltikum är en del av Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn, och nordiskt samarbete är därför en naturlig ledstjärna i allt vårt arbete. Att företräda de nordiska länderna i utlandet är på många sätt en tacksam uppgift, eftersom Norden av många betraktas som en region med lång tradition av nära samarbete och gemensamma värderingar på många områden. Kunskapen om de nordiska samsarbetsinstitutionerna är ofta begränsad, och vi är vana att förklara hur det nordiska samarbetet är uppbyggt.

Samverkan mellan vårt kontor och de nordiska ambassaderna i Riga fungerar utmärkt, och vi försöker på olika sätt lyfta fram det gemensamt nordiska, till exempel genom att gemensamt fira de nordiska nationaldagarna och regelbundet arrangera nordiska dagar i någon av Lettlands regioner. Samtidigt förstår vi naturligtvis att det finns sammanhang där de nordiska länderna är konkurrenter och har ett intresse av att själva profilera sig, vilket inte hindrar att den nordiska identiteten kan bidra till att stärka de enskilda nordiska ländernas attraktionskraft.

Hur uppfattar du att nordiskt samarbete betraktas utifrån?

Även om detaljkunskapen om hur det nordiska samarbetet är uppbyggt ofta är begränsad, så vill jag hävda att den allmänna bilden av nordiskt samarbete i Lettland är positiv. Vi genomförde förra året en opinionsundersökning

om hur man i Baltikum ser på samarbete med Norden, vilket gav ett huvudsakligen uppmuntrande resultat (se <https://www.norden.lv/en/news/110418-strong-support-for-co-operation-with-the-nordic-region-in-the-baltic-countries/>).

I alla tre länderna ser en majoritet av invånarna samarbete med Norden som något positivt, och ett flertal vill även att samarbetet ska utökas. Givetvis finns i svaren en stor variation vad gäller vilka konkreta områden som anses viktiga i samarbetet med Norden. Samtidigt tror jag att det är viktigt att vara ödmjuk och inte tro att ”nordiska lösningar” med automatik uppfattas som positiva på alla områden. Detta bekräftas delvis av undersökningen, som även innehöll frågor om vad som man inte uppskattade i Norden, och i svaren kan man se att nordbor ibland kan uppfattas som arroganta och överlägsna.

Samtidigt kan man konstatera att kunskapen om de nordiska länderna är förhållandevis god: de flesta letter kunde namnge framstående nordbor från olika områden – även om fiktiva personligheter som vikingar, troll och Karlsson på taket var vanligast förekommande! Sannolikt skulle en motsvarande undersökning i Norden ge ett sämre resultat, vilket betyder att det ännu finns mycket att göra i de nordiska länderna för att öka kunskapen om Baltikum, som alltför ofta i media tenderar att nämnas i olika negativa sammanhang (människohandel, pengatvätt, lönedumpning, stöldligor etc.).

Den utökade nordiska turistströmmen till Baltikum inger trots allt förhoppning om att nordbornas kunskap och intresse för sina baltiska grannar ökar och att stereotyper och vanföreställningar ersätts av egna erfarenheter från besök i Baltikum.

Hur har Nordens relevans i ert sammanhang förändrats genom åren?

Verksamheten på de nordiska kontoren i Baltikum var under 1990-talet till stor del inriktad på spridning av information och kunskap om Norden – under en tid benämndes till och med kontoren som ”informationskontor”. Detta hade till stor del att göra med ett stort uppdämt behov av kunskap efter att un-

der flera generationer ha befunnit sig bakom järnridån utan möjlighet att ha kontakter med utlandet. Kontoren bedrev även viss språkundervisning på denna tid.

Idag har kunskapsnivån om Norden ökat till en helt annan nivå, och informationsteknologins genombrott har dessutom bidragit till att mycket information finns lätt tillgänglig på annat sätt. I takt med att de baltiska länderna har utvecklats ekonomiskt har också samarbetet blivit mer jämbördigt. Om det under de första åren efter frigörelsen ofta handlade om biståndsprojekt med en tydlig givar- och mottagarsida så kan man säga att idag Norden och Baltikum huvudsakligen samarbetar som partners. Det finns givetvis fortfarande en skillnad i ekonomiska möjligheter, men sedan Baltikums EU-medlemskap så har de baltiska ekonomierna utvecklats positivt och sakta men säkert närmat sig de nordiska länderna.

Man bör också komma ihåg att de baltiska länderna på flera områden anses ligga före de nordiska länderna, till exempel vad gäller e-governance och hantering av rysk informationskrigföring, vilket betyder att det numera i allt större utsträckning handlar om erfarenhetsutbyte i bägge riktningar inom det nordisk-baltiska samarbetet.

Anser du att Norden är mer eller mindre aktuellt nu än för 5–10 år sedan?

Jag arbetade inte själv med nordiska frågor för 5–10 år sedan, men mitt allmänna intryck är att nordiskt samarbete idag upplevs som mer relevant än tidigare.

Det fanns en tid då många trodde att globala och europeiska strukturer skulle innebära lösningar på alla problem, och kanske till och med nordiskt samarbete av vissa upplevdes som en överflödigt nivå. Utan att förminska betydelsen av globalt och europeiskt samarbete, så tror jag att många idag ser regionalt samarbete i Norden som i högsta grad aktuellt och som ett viktigt komplement till andra former av bilateralt och internationellt samarbete.

Den säkerhetspolitiska situationen har förändrats i norra Europa, vilket också bidragit till att stärka det nordiska samarbetet. Denna faktor har givetvis även relevans för det nordisk-baltiska samarbetet. Lite grand av en paradox är förstås att försvars- och säkerhetspolitiska frågor inte är en institutionaliserad del av varken det nordiska eller nordisk-baltiska samarbetet. Men aktualiteten i samarbetet gäller också många andra frågor, inte minst vad gäller miljö- och klimatfrågor, hållbar utveckling, kultur och sociala frågor.

The growing academic importance of China and the Sino-Nordic research collaboration since the 1990s

During the recent years, China has rapidly grown in importance in the academic world. Parallel to this, the Chinese growth and transformation will continue to be of tremendous importance to the development of the world as a whole. Therefore, understanding China, through whatever lens – cultural, societal, environmental – is crucial to any number of fields, including for scholars who haven't focused on the country before. Nordic Centre in Shanghai has facilitated collaboration since the mid-1990s.

Cheng Liang, senior research fellow:

What is Nordic Centre in Shanghai? How did it come into being and why? What are your main activities?

Founded in 1995, Nordic Centre is a collabora-

tion between 26 institutions in Denmark, Finland, Iceland, Norway, and Sweden, located at Fudan University in Shanghai, China.

The centre was founded mainly due to the increasingly arising influence of Chinese academic research. China's various societal transformations have brought about a new

generation of minds that are engaging with the outside world in ways that previous generations didn't. Meanwhile, massive investments in research over the past few decades have made Chinese scientists leaders in a number of fields. It has never been more important or rewarding to work with China on the research challenges we face together, whether in the social or natural sciences.

Nordic Centre serves as: 1) a platform for initiating and developing research and educational programmes, conferences, and workshops of mutual interest to Nordic and Chinese scholars; 2) a teaching institution for Chinese students and scholars who study the Nordic countries, and for Nordic students and scholars pursuing the study of China; and 3) an organiser of programmes and courses for the Nordic business community in Shanghai.

Nordic Centre also organises cultural events such as national holiday celebrations, concerts, movie nights, and book launches, in order to promote not only the member institutions but the Nordic region and its culture more broadly.

Specifically, Nordic Centre can financially support academic research visits between China and Nordic countries through its research platform. Also, academic events such as research seminars, workshops, or conferences are sponsored.

In addition, every other year Nordic Centre hosts a conference, the theme of which is decided at the previous year's autumn council meeting. Organizers at one but preferably several member universities work in close collaboration with Nordic Centre to organize the conference, putting the programme together, spreading information and the call for papers, and identifying and attracting participants.

Nordic Center regularly offers education packs for students, researchers, and other staff members. The education includes tailored courses, summer courses and special courses on Nordic studies, as well as in Swedish and Danish language learning. The centre puts together course programmes for member universities, in close collaboration with academic staff from those institutions.

To put things into a broader cultural context, what kind of cultural influences have there been from the Nordic countries in China?

Nordic culture and literature have had a very special role in Chinese cultural development. For example, it is the introduction of Ibsenism in the May Fourth Movement in 1918 that has launched China's cultural modernization. Nora has been greatly adored as a cultural figure in women's liberation and in later cultural and social liberation in China. Yet, as for the Nordic cultural promotion in China, there is much to be done. For example, as for Nordic literature, there is only one academic book, *Nordic Literary History* by the Chinese scholar Shi Qinge, published in 2005, and there has been no renewed research in this field till now. Also, except for several traditional writers of Ibsen and Andersen familiar among Chinese, there has been little introduction of the contemporary Nordic writers and poets in China now.

What impresses Chinese people the most, according to my personal observation, is the artistic design of the Nordic furniture, which respects nature and has strong humanistic concern. The emphasis on harmony between human beings and nature, which is in line with traditional Chinese Taoism, and the humanistic details in furniture design is much appreciated by Chinese people. There are much efforts made to enhance the cultural communication between the two countries now. During the EXPO held in Shanghai in 2010, the exhibition of Nordic culture has attracted many Chinese and has refreshed their knowledge of the Nordic culture.

To move on to the media and communication research – how do you see the role of the Nordic countries in the media and media research field in China?

The Nordic feature in media research, according to me, is characterized by its humanistic concern and emphasis on equality. For example, the feminism and female liberation movement in Nordic countries have a long history, which has greatly promoted the advancement

of social science and humanity studies as well as research on media and communication. Consequently, the feminist research in the media is quite innovative and systematic. I was impressed by Swedish scholar Irma Halonen, who put forth the standard of feminine news in 1991, highlighting the female experience and perspective in news reporting and news writing. The feminist research in the media covers a wide range, including the influence of mass communication on women and female images in the news report and nonfiction. I am quite interested in the feminist research on the film, which has been done by many scholars, for example, Eva Liestl (Norway), Kathrine Skretting (Norway) and Vibeke Pedersen (Denmark).

The feminist research in the media in Nordic countries is not only pioneering in scope but also in theory. It has a broader vision of interrelationship between gender and media development by Swedish scholar Kirsten Drontner, who investigates the different impact of mass communication on the male and female modernization respectively from a historical perspective.

The vitality of feminist research in mass communication is a good example of Nordic academic research in media, which highlights interdisciplinary cooperation and humanistic vision on the subjects.

Are there specific theories that are specifically Nordic and have influenced the way media is studied? Or, do you see some distinct characteristics that label the Nordic media researchers?

According to my personal understanding, the Nordic media is characterized by its high demand on journalistic code of ethics such as its emphasis on the differentiation between facts and reviews in the news report, which is helpful in building up professional standards and code of behavior for journalists.

The construction of journalistic code of ethics is accompanied by supportive legal systems. For example, Danish press has been working on the press self-regulatory system construction in the past years. Since January

1992, the Danish press has replaced the tradition of self-regulation with law adjustment. A specific demand about “sound press ethics” in article 34 in the Media Liability Act is now a part of the Danish legislation, which have indeed protected the Danish citizen’s personal rights and emphasized the moral codes of journalism. The case is the same for Icelandic Modern Media Initiative in Iceland and the Media Ownership Act and Broadcasting Act in Norway.

I am also impressed by the public discourse space built in Nordic mass media. In Finland, the press has been very active in constructing the public sphere by inviting the reader’s active participation into the effort. The traditional and network media in Finland both encourage the participation of common readers into the news writing in which the journalists regard citizens as the performers in the public space who may decide the theme of the news, which has greatly updated the media’s role and influence in today’s digital context.

This is like the reader-response theory in literary studies in which the meaning of the text can be activated and renewed in continuous readings by different readers. It is very helpful in creating a dynamic, even critical, public discourse space where different voices can be heard and a certain kind of neutrality can be achieved, which is also in line with the essential spirit of journalism, for example the pursuit of objectivity. What enriches this open mechanism is the construction of community media as the extension of public discourse space, which focuses on the grassroots’ news. In this way, the public, including the minorities and immigrants, may have free choices of airing their opinions. The perspective of community news may be quite peculiar and unique. It helps to create more public space for certain group of readers. Although there is much hindrance caused by commercialization during the creation of free and active public discourse space, this mechanism exhibits the high sense of social responsibility and eager pursuit of democracy of the Finland media institutions in giving voice to the voiceless.

As for Finland, the press has been very ac-

tive in constructing the public sphere by inviting the reader's active participation into the effort, which has greatly updated the media's role and influence in today's digital context.

This is quite enlightening for Chinese media. First, comprehensive legal system safeguarding the freedom of speech should be set up and the media's rights should be respected, especially in lawsuit procedure. Through the construction of sound legal environment protecting the media's right of supervision, the abuse of power in legal and administrative

systems can be effectively put under control.

Similarly, the management system of media in China should be reformed to make the media run more independently and the property right of knowledge should be under stronger legal protection.

Second, institutional construction is of equal importance for the media. For example, the Press Council in Denmark is also an inspiring innovation for Chinese media to guarantee its fulfillment of both social responsibility and the public interest.